Sampo Seppänen
3.10.2022

Ympäristövaliokunta
Eduskunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Energiateollisuus ry:n lausunto

Energiateollisuus ry (ET) kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Energia-ala on suuressa murroksessa. Venäjän hyökkäyssodasta aiheutuneen energiakriisin taittamiseksi, hallituksen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja toimitusvarman energian takaamiseksi laajamittaiset investoinnit energiasektorille ovat välttämättömiä. Nämä ovat huomioitu pääsääntöisesti hyvin vuoden 2023 talousarviossa. Käymme lausunnossamme läpi talousarvion keskeisiä asioita energia-alalle.

Vihreässä siirtymässä valtion ensisijainen rooli on edistää uusien teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa

Uusien teknologioiden kehittämisellä ja käyttöönotolla on keskeinen rooli fossiilisista tuontipolttoaineista irtautumisessa, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja vähähiiliseen energiantuotantoon siirtymisessä. Keskeisenä haasteena on siirtymän toteuttaminen mahdollisimman hallitusti, kustannustehokkaasti ja kilpailukyky säilyttäen.

Tarvittavan muutoksen nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi, on tutkimus- ja demonstraatiovaiheessa olevia uusia teknologioita syytä tukea. Kehitysvaiheen jälkeen kaikkien teknologioiden tulee pärjätä kilpailluilla markkinoilla.

TKI-tuet lisäävät tarvittavia kannustimia kehittää riittävissä määrin teknologiaa, joka hyödyttää myös laajemmin kansantaloutta päästövähennysten myötä ja lisää potentiaalia uusien vientituotteiden kehittämiseen.

Venäjän hyökkäyssota on johtanut energiakriisiin, jonka keskeisin syy on riittämätön energian tarjonta. TKI-tuet auttavat myös pidemmällä aikavälillä uusien puhtaiden teknologioiden tarjonnan lisääntymisessä ja siten venäläisen fossiilienergian korvaamisessa.

- Energiateollisuus pitää hyvänä, että energiatuen määräraha (uusia sitoumuksia enintään 283 milj. euroa) kohdistuu suurissa määrin energiainfrastruktuuri-investointeihin, energiateknologian uusiin investointeihin, vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen edistämiseen ja teollisuuden prosessien sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen.
- Vuonna 2023 otetaan käyttöön myös uusi T&K-verokannustin. Energiateollisuus tukee lisäpanostuksia TKI-ympäristöön.

Panostukset luvituksen sujuvoittamiseen

Venäjän hyökkäyssota on nostanut energian hintaan ja koettelee huoltovarmuutta. Energia-ala investoi tänä vuonna lähes 4 miljardia euroa puhtaaseen energiaan sekä vahvoihin verkkoihin. Investoinnit uusiutuvaan energiaan on saatava nopeasti liikkeelle ja lupakäsittelyt sujuvaksi.

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Investointien suurimpana esteenä ei useinkaan ole teknologia, tuotannon hinta tai rahoituksen saatavuus, vaan luvituksen haasteet. Näitä haasteita on helpotettava sujuvoittamalla luvituskäytäntöjä ja purkamalla päällekkäisiä prosesseja.

- Valtion talousarviossa on lisätty määrärahoja luvituksen ja kaavoituksen kokonaisuuteen. Näin pyritään lisäämään resursseja vihreää siirtymää tukevien investointihankkeiden kaavoitukseen sekä luvitukseen ja siten nopeuttaa niiden toteuttamista. Pidämme lisärahoitusta tärkeänä.

Sähkönhinnan kompensointi

Sähkön hintojen noususta kotitalouksille aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventämiseksi ehdotetaan, että sähköön sovellettava arvonlisäverokanta alennettaisiin määräaikaisesti (joulu-huhtikuu) 24 prosentista 10 prosenttiin. Lailla tavoitellaan kustannusten alentamista vuoden kylmimmälle kaudelle.

Pidämme ehdotusta ymmärrettävänä. Venäjän hyökkäyssodasta johtuvan energiakriisin myötä kotitalouksien sähkölaskut ovat nousseet selvästi ja ensi talvella hinnat voivat olla hyvin korkeat. Kaikki kotitaloudet hyötyvät sähköveron alennuksesta jonkin verran ja ne, joiden sähkölaskut talvikaudella nousevat korkeiksi, hyötyvät suhteellisesti eniten veronalennuksesta.

Arvonlisäveron määräaikainen alennus aiheuttaa valtiolle verotulojen menetyksiä. Samalla on hyvä tiedostaa, että valtiontalous on vahvistunut sähkön korkeiden hintojen myötä, kun tuulivoiman syöttötariffeihin varattuja rahoja on säästynyt ja päästöoikeuksien kallistumisen kautta huutokauppatulot ovat lisääntyneet.

- Energiayhtiöt ovat sitoutuneet toteuttamaan väliaikaisen arvonlisäveron alennuksen. Tämä vaatii yhtiöiltä teknisiä muutoksia laskutusjärjestelmissä. Muutokset vievät aikaa ja aiheuttavat kustannuksia toimijoille. On tärkeää, että päätös arvonlisäkannan alentamisesta etenee nopeasti eduskunnassa, lainmuutokset ovat yksiselitteisiä ja toimijoille annetaan viranomaisilta ripeästi selkeät ja yksityiskohtaiset ohjeet toteutettavista muutoksista.

Vaihtoehtoiseen latausinfrastruktuurin panostaminen tärkeää

Suomen haastavien liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi autokannan pitää uusiutua nopeasti vähäpäästöisempään suuntaan. Latausinfrastruktuurin puute on vaihtoehtoisten käyttövoimien käyttöönoton osittainen pullonkaula.

- Katsomme panostukset latausinfrastruktuurin rakentamisen vauhdittamiseksi tarpeellisena ja valtiontalouden näkökulmasta kustannustehokkaana tukiratkaisuna.

Hallituksen tavoite on lisätä biokaasun tuotantoa – vero vääränlainen signaali

Hallitus esittää lämmityksessä käytettävälle biokaasulle veroa, joka olisi suuruudeltaan olisi 1,20 euroa megawattitunnilta. Verotuotot suunnitellusta muutoksesta on hyvin vähäiset. Hallitus on asettanut tavoitteeksi kasvattaa biokaasun tuotantoa 4 TWh:iin vuoteen 2030 mennessä. Tästä 2,5 TWh käytettäisiin liikenteessä ja loput 1,5 TWh teollisuudessa ja lämmityksessä. Tavoitteen saavuttamiseksi Suomessa tarvitaan merkittävä määrä uusia biokaasulaitoksia. Investointien toteutumisen kannalta on keskeistä, että biokaasu on tulevaisuudessa kilpailukykyistä.

- Hallituksen esitysluonnoksen mukainen vero biokaasulle heikentää sen kilpailukykyä ja siten sillä on heijastusvaikutuksia biokaasun investointipäätöksiin. Biokaasun verotus, tuet ja muu sääntely ovat muuttuneet viime vuosina perustavanlaatuisesti. Jatkuvat muutokset heikentävät projektien kannattavuuden ennustettavuutta.

Lisätietoja: Sampo Seppänen, sampo.seppanen@energia.fi, 050 340 7716